

Nositelé Zlatého odznaku J. K. Tyla 2002

Svaz českých divadelních ochotníků

Jiří Bušina *1928

Datum narození: 12.2.1928

Místo narození: Boskovice

Jiří Bušina se v Boskovicích narodil a tam také vychodil základní školu.

1948 ukončil Střední průmyslovou školu elektrotechnickou v Brně.

1950 nastoupil vojenskou základní službu, po jejím ukončení byl aktivován.

1956 vojenskou službu ukončil

1. června 1956 nastoupil do Minervy Boskovice jako energetik. Zde pracoval až do odchodu do důchodu.

1966 až 1969 absolvoval Institut strojírenské výchovy, obor řízení strojírenské výroby a získal titul diplomovaný technik.

Mezi boskovické ochotníky vstoupil v roce 1945 a s přestávkou, kdy byl na vojně, je jeho členem dosud.

V ochotnickém divadle působil jako osvětlovač a kulisák.

1980 až 1992 byl předsedou souboru.

Od roku 1985 je členem Svazu českých divadelních ochotníků a od toho roku také členem

Oblastního předsednictva SČDO jako pokladník, v poslední době jako jednatel.
1995 byl zvolen předsedou revizní komise ústředního výboru SČDO v Praze.

Za práci pro ochotnické divadlo a rozvoj kultury v Boskovicích obdržel Medaili Františka Halase.

V říjnu 1995 Zlatý odznak SČDO a

v květnu 2002 Zlatý odznak Josefa Kajetána Tyla.

K 80. narozeninám mu bylo předáno předsednictvem svazu Čestné uznání Václava Klimenta Klicpery a ocenění Zlatý Harlekýn.

V 80. letech se začal zabývat historií boskovického ochotnického divadla od jeho založení v roce 1863 až do roku 1994.

Městské kulturní středisko, pod kterým v té době pracoval ochotnický soubor, vydal zpracovanou historii knižně pod názvem Boskovické divadlo.

Současně také aktivně zpracovával příspěvky o historii amatérského divadla na okrese Blansko pro dvousvazkový Místopis českého amatérského divadla, který vydalo IPOS - ARTAMA, zařízení ministerstva kultury.

Ke 150. výročí divadla zpracoval poslední období ochotnické činnosti v Boskovicích až do roku 2013.

Svým vkladem přispěl také do Databáze českého amatérského divadla.

Bibliografie:

BUŠINA, Jiří: Boskovické divadlo. Fotodokumentace. Boskovice, MěKS 1994. 120 s.

BUŠINA, Jiří: Boskovické divadlo II. 1992-2013. Boskovice, TJ Sokol, 2013, s. 36.

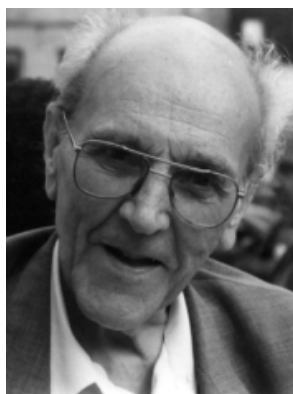
Josef Doležal *1924

Datum narození: 20.3.1924

Místo narození: Vídeň

Datum úmrtí: 31.1.2004

Místo úmrtí: Děčín

Josef Doležal se narodil v rodině tajemníka odborového svazu kovodělníků a předsedy jednoty českých krajanů, člena ochotnické Jednoty Máj Vídeň- Simmering. K divadlu Josefa přivedla matka, která šila kostýmy pro loutky vídeňského souboru, 1933 v loutkovém divadle účinkoval poprvé.

1934 po Dolfusově protidělnickém převratu rodina se přestěhovala do Ostravy-Vítkovic, kde Josef Doležal začal působit v Loutkovém divadle DTJ Vítkovice I, které hrálo v odborovém domě.

Hrál, napsal pro ně 8 her.

S vítkovickým mládežnickým souborem DTJ uváděli nejprve estrádní besídky, poté různé dramatizace (i Doležalovy), Doležal jako sedmnáctiletý už i režíroval.

Pro veřejné vystupování a za ilegální protihitlerovskou činnost byl uvězněn a prošel několika koncentračními tábory.

Po osvobození se opět věnoval divadlu,

zakládal v Ostravě Divadlo mladých,

1946 nastoupil vojenskou službu v Hostinném nad Labem, kde také působil v mládežnickém divadelním souboru.

Od počátku 50. let působil na různých školách v přírodě - v Lipové u Šluknova, Jimramově u Poličky, v Krompachu, v Jetřichovicích, kde také hrál a hlavně režíroval v ochotnických souborech.

1955-1958 žil v Praze a působil v souboru SČSP, kde např. 1955 hrál Trofimova v Čechovově Višňovém sadu.

1959 zakotvil v Děčíně.

Pracoval v Osvětovém domě, kde s Janem Kumprechtem založili Divadelní studio při Městském divadle (Děčínské divadelní studio).

Zde nastudoval nesčíslně inscenací s řadou souborů (odhad 100), v nichž z poloviny také hrál.

Od 1967 se stal uměleckým ředitelem KD Desta Club, kde založil soubor Mikrofór.

Byl 1969 spoluzakladatelem SČDO, členem jeho 1. ÚV a v období 1990-1999 vykonával funkci jeho předsedy.

1972 byl z Desta Clubu vyhozen v rámci normalizačních opatření.

Poté pracoval jako skladník, mj. v Dobkovicích u Děčína, kde při Osvětové besedě založil Divadelní soubor, který brzy slavil v kraji i v rámci např. KDP ve Vysokém n. J. (Puget: Bláhový čas) značné úspěchy. Práce po několika letech skončila, protože v souboru pracovalo několik lidí vyloučených z KSČ.

S částí souboru přešli do Klubu pracujících v Boleticích nad Labem (např. Vampilov: Metér a Dvacet minut s andělem). Tam hráli až do 1989.

1973 - 9. rok pracoval bez přerušení v různých mládežnických souborech, které za tu dobu uvedly 16 divadelních titulů, které sehrály asi ve 110 představeních (pro cca 20000 diváků).

Přednášel v různých seminářích v celé republice, ÚV SČDO ho jmenovalo do vedení režisérské školy, její závěr 1983.

1990 museli s částí souboru přejít opět do Desta Clubu v Děčíně, kde se J. D. stal ředitelem.

1994 odešel do důchodu. Desta Club přestal na 3 roky fungovat,

Doležal s částí souboru přešel do DDM v děčínské čtvrti Březiny, tam působil i 1999. Za porevoluční období soubor nastudoval (do 1999) 10 inscenací, z toho 4 v režii J.D. (např. Rajčatům se letos nedaří, Opalu má každý rád, Pygmalion a Čapka - Povídky z kapes, Čapka hráli společně s druhým děčínským souborem Čapek). Působil v okresním (od 1959) a krajském poradním sboru pro divadlo při KKS Ústí nad Labem a OKS Děčín.

Obdržel řadu ocenění za uměleckou tvořivost a za organizátorskou činnost: čestný člen SČDO, nositel ceny Lothara Sedláka za celoživotní práci pro amatérské divadlo a jiné. Aktivní byl až do své smrti.

Vyhrál pohárek SČDO v dialogu, režíroval a pracoval v řadě porot regionálních přehlídek.

Spolupracoval při zpracování Místopisu českého amatérského divadla.

Zlatý odznak J.K. Tyla v roce 2002:

Ze Svazu českých divadelních ochotníků JOSEFU DOLEŽALOVÍ (1924), herci, režiséru, porotci i funkcionáři SČDO ze souboru K. Čapek Děčín, za celoživotní práci pro amatérské divadlo.

Bibliografie:

BČAD č. 295, 382, 451, 1005, 1427

DOLEŽAL, Josef: O souboru mladých. AS 1973, č. 4, s. 2-4 + 4 foto.

MALÝ interview. (S Josefem Doležalem.) AS 1971, č. 12, s. 23 (převzato z nepravidelného cyklostylovaného časopisu Ochotník OKS a OV SČDO v Děčíně).

PANENKA, Pavel: Josef Doležal - stále aktivní pětasedmdesátník - se míchem říká: "S kým já to divadlo budu dělat, až ti mladí pomřou?" (Rozhovor.) Amatérská scéna 1999, č. 2, s. 37.

(PEK): Celý život divadlu. (Josef Doležal, režisér DSt ZK ROH v Děčíně-Boleticích) Amatérská scéna 1984, č. 2, s. 9. 2x foto.

Vlastimil Ondráček *1929

Datum narození: 1.2.1929

Místo narození: Lipenec, o. Louny

Datum úmrtí: 11.6.2017

Místo úmrtí: Karlovy Vary

Herec, režisér souboru Divadelní studio D 3 v Karlových Varech, vedoucí osobnost Svazu českých divadelních ochotníků.

Narodil se do železničářské rodiny, která se často stěhovala, takže do školy začal chodit v Kadani,

1937 se přestěhovali do Vojkovic, ale odtamtud museli po záboru Sudet

1938 utéci do Březnice u Příbrami, kde se stal členem dětského souboru Církve Československé (v té době Českomoravské) a statoval v souboru dospělých.

1944-945 člen dětského souboru v Březnici, pohádka, role Cvrčka.

1945 se vrátil s rodiči do Vojkovic, kde zakládal a hrál loutkové divadlo, později i v souboru dospělých..

1945-1956 člen divadelního souboru ve Vojkovicích, loutkové a činoherní divadlo.

P. Grym: Vrah jsem já, první režie, role detektiva.

J. K. Tyl: Strakonický dudák, režie a role Vocílky.

J. Drda: Hrátky s čertem, režie, role Martina Kabáta.

F. X. Svoboda: Poslední muž, režie.

A. Casona: Stromy umírají vstaje, režie.

V souboru se také seznámil s manželkou Helenkou, s níž se 1954 oženil.

1962 se stal členem Divadelního studia D 3 Karlovy Vary, první hrou, na níž spolupracoval jako technik, bylo Přání sobotního večera od Luigi Candoniho.

V souboru později připravil jako režisér 26 inscenací (některé i scénograficky), z nichž se několik objevilo i na Jiráskově Hronově (1982 Třináct vůní, 1989 Jak se dělá divadlo, 1990 Hodina mezi psem a vlkem).

Ve 22 inscenacích hrál a na 73 se podílel technickou pomocí.

Ještě 2008 hrál Belzebuba v Drdových Hrátkách s čertem.

Od 1973 se po Marii Honsové stal vedoucím D3. Soubor pod jeho vedením patřil v 70. a 80. letech minulého století ke špičce amatérského divadla.

1990 předal tuto funkci Jiřímu Hlávkově, přesto nadále režíroval a do roku 2008 (dodnes) plnil funkci hospodáře

V Divadelním studiu D 3 Karlovy Vary působil jako herec, režisér, vedoucí souboru, hospodář, jevištní technik, kronikář.

Je tvůrčí osobností amatérských aktivit v západočeském kraji i ústředních orgánů Svazu českých divadelních ochotníků a řady komisí (AITA/IATA, grantová komise Ministerstva kultury ČR, místopředseda odborné rady ARTAMA a další).

Je nositelem nejvyšších ocenění Svazu českých divadelních ochotníků: čestného členství a Zlatého Harlekýna.

Podílí se organizátorsky na celostátních národních přehlídkách Pohárek SČDO, Divadlo jednoho herce, Krakonošův divadelní podzim - národní přehlídka venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou, jednoaktovek v Holicích a dalších. Je soustavným iniciátorem kontaktů a spolupráce amatérských organizací v ČR.

Spolupracoval při tvorbě Místopisu českého amatérského divadla.

2002 Zlatý odznak J.K.Tyla

2005 Cena Ministerstva kultury za divadelní a slovesné aktivity, za celoživotní přínos pro rozvoj amatérského divadla.

2006 Cena města Karlovy Vary

2009 - 19. září 2009 na celostátní konferenci SČDO v Libici nad Cidlinou byla oceněna činnost Vlastimila Ondráčka pro SČDO jmenováním Čestným předsedou SČDO.

1991 – 1994 člen odborné rady ARTAMA pro amatérské divadlo

2000 – 2003 člen odborné rady ARTAMA pro amatérské činoherní divadlo

2004 – 2007 člen odborné rady ARTAMA pro amatérské divadlo

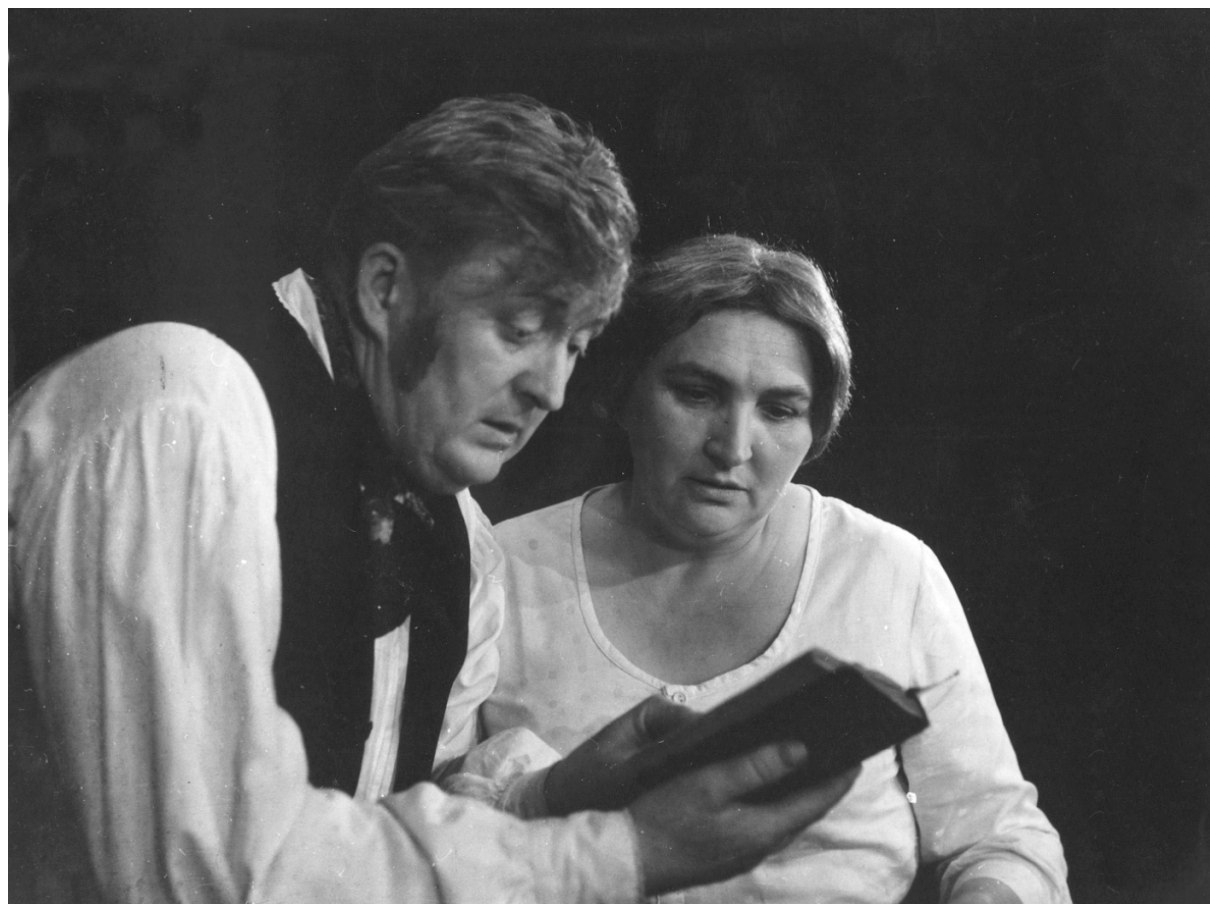
Bibliografie:

DIVADELNÍ studio D3 Karlovy Vary 1961-1996: Autoři: Vlastimil Ondráček a Vladislav Jáchymovský. Karlovy Vary, Divadelní studio D3 1996, 40 s.

KOHUTOVÁ, Petra: Za práci na dráze by se mělo zavírat. Rozhovor s Vlastimilem Ondráčkem. Amatérská scéna 2008, č. 6, s. 13-15.

ONDŘÁČEK, Vlastimil: Podklad pro heslo Honsa, Miloš. Rkp. v DTB listopad 2009.
Viz Texty, příloha.

AS 1999/1, s. 16-rozhovor

Jarmila Daňková *1921

Datum narození: 29.9.1921

Místo narození: Luže

Datum úmrtí: 5.9.2005

Místo úmrtí: Luže

Jarmila Daňková celý svůj život zasvětila Thalii v divadelním souboru JDO „Jaroslav“. Herečka a režisérka, lásku k divadlu zdědila od obou svých rodičů, nadšených ochotníků, divadlo bylo v rodině prvořadým. Od nejútlejšího věku byla svědkem rozhovorů o divadle, domácího učení rolí, příprav kostýmů a sváteční pohody po premiérách.

1927 začala jako šestiletá hrát divadlo jako Hanálka v Jiráskových Psohlavcích. Celkem sehrála stovku rolí. Od rolí a roliček děvčátek, služek, švadlen, komorních, studentek, šlechtíčen až po role „velké“. První byla v 19 letech: Rozárka v Tylově Paličově dceři. Pod vedením zkušených režisérů přecházela Jarma Daňková k dramatickým různorodým postavám jako Klásková v Lucerně, Matka v Bílé nemoci, Runa v Radúzu a Mahuleně, Plajznerka v Dalskabátech..., Ludmila v Drahomíře, Marta-Isabel v Stromy umírají vstoje a další a další krásné role.

K nezapomenutelným patří její Matka ve stejnojmenném dramatu Karla Čapka, uvedeného v roce 1968. Uvedené příklady dokumentují bohatý interpretační rejstřík této naší vyzrálé herečky.

V povědomí divácké obce dominuje její Fanda v Šotolově Možná je na střeše kůň, kterou soubor uváděl v roce 1983 a účastnil se XIV. Národní divadelní přehlídky ve Vysokém nad Jizerou, kde jí byla udělena Národní cena za nejlepší herecký výkon.

J. Daňková se vedle herectví věnovala i režii a realizovala 15 inscenací, v některých si i zahrála.

2002 bylo celoživotní dílo Jarmy Daňkové oceněno Zlatým odznakem Josefa Kajetána Tyla.

Poslední rolí Jarmy Daňkové byla Ďuňáša v Gogolově Ženitbě. Ač role malá, paní Jarma jí dala takovou velikost, že často na jevištích sklízela potlesk na otevřené scéně.

Bibliografie:

ZLESÁK: Divadlo léčí. Hromada 2004, léto.

Hromada 1998, č. 17, s. 21; Hromada 2005, podzim.

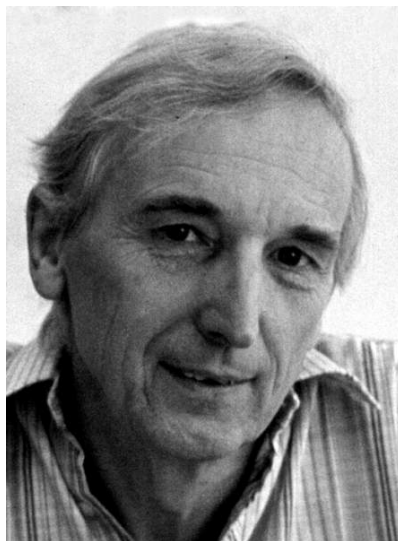
Jan Merta *1927

Datum narození: 9.9.1927

Místo narození: Nová Paka

Datum úmrtí: 23.9.2022

Místo úmrtí: Hradec Králové

Dramaturg, režisér, scénograf a loutkoherec, výborný fotograf a neúnavný organizátor, lektor a porotce četných přehlídek, jehož druhým - neplaceným - zaměstnáním byla práce pro amatérské loutkové i herecké divadlo, zejména ve východočeském kraji, kde byl a dosud je jednou z klíčových osobností i jako dlouholetý předseda VSVD, člen redakční rady Divadelní Hromady a autor desítek vnímavých recenzí, profilů divadelníků a jiných článků.

Narodil se v Nové Pace, ale již od roku 1928 žije v Hradci Králové, jemuž je celoživotně oddán. Zde navštěvoval:

1933-1938 obecnou a
1938-1942 měšťanskou školu prof. Drtiny a poté
1942-1944 nižší průmyslovou školu textilní ve Dvoře Králové.
1944-1945 pracoval jako praktikant v čistírně a barvírně firmy Ing. chem. Teyrovský v Praze.
1945-1947 dosáhl maturity na Vyšší průmyslové škole chemicko-textilní v Brně.

Na podzim 1947 absolvoval tříměsíční zemědělskou brigádu, povinnou před nástupem do zaměstnání, na přelomu
1947-1948 byl dva měsíce praktikantem ve Východočeských bavlnářských závodech v Náchodě a
1948-1989 dalších 41 let už pracoval v jediném hradeckém podniku, který ovšem hojně měnil názvy: Škodovy závody, Naftové motory a nakonec ČKD - jako chemik a později vedoucí chemické laboratoře.
Od 1989 si užívá důchodu, přičemž ovšem úzce spolupracuje se střediskem pro amatérskou kulturu Impuls Hradec Králové.

Loutkové divadlo ho chytilo háčkem, když mu otec během měšťanské školy k vánocům vyrobil rodinné loutkové divadlo s 15-20 centimetrů vysokými marionetami, okostýmovanými tetou; za dekorace sloužily prodávané archy, které se musely vystříhnout a nalepit. Pravidelné návštěvy loutkového divadla při TJ Sokol mu přinesly také první povědomí o tom, co je čest, hrdinství a poctivost. Začal sám hrát pro kamarády.

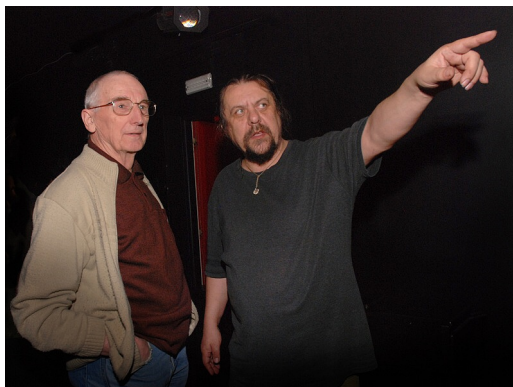
Po maturitě se od r. 1948 stal v místním Sokole Malšovice cvičitelem žactva a

dorostu a členem výboru (vzdělavatelem); zároveň byl členem Osvětové besedy v Malšovicích a lehkootletického oddílu v Hradci.

Na podzim 1956 byl SOKOLu Malšovice nabídnut inventář skládacího loutkového divadla bývalého DTJ s dvoumetrovým proscéním, 50-55 cm loutkami, amatérsky malovanými kulisami a dalším vybavením. Jan Merta od té doby loutkám propadl. Založil divadlo a se skupinou kamarádů, členů Sokola, a několika místními ochotníky odehráli ještě

v prosinci 1956 Pilulky čaroděje Dobroděje a během zimní sezóny dalších 7 či 8 her (děti 1 Kčs, dospělí 2 Kčs, výtěžek 1380 Kčs).

Pro poučení se začal rozhlízet po amatérských divadlech v okolí (Smiřice, Jaroměř, Dům odborů v Hradci...) i po odborné literatuře. Záhy také pocítil omezení tvořivosti a stereotypnost takto provozovaného divadla i únavu z neustálého stavění a bourání scény v cvičebním sále, a tak si přes prázdniny přistavěli s kamarády (většinou ve dvou, později i s nově získanou omladinou) vlastníma rukama k sálu zděné jeviště pro všechny druhy loutek, s vanou i s lávkami. Cílem bylo současné, tvořivé divadlo pro děti i pro dospělé, vyžadující ovšem i důkladnější přípravu. Začínala doba proměn loutkového divadla, jehož profesionalizace zapůsobila i na ty amatérské soubory, které chtěly držet krok s dobou; proměňovaly se způsoby práce, forma i obsah a amatérské soubory při tom hledaly své cesty.

Již 7. a 8. prosince 1957 zahájili Malšovičtí s vlastnoručně vyrobenými maňásky premiérou hry:

1957 Kačátko. Následovaly:

1958 Kašpárkovy obrázky, Švec a čert, Když jsem já sloužil Budulínek, Začarovaný les (javajky),

Honza, čert a Kašpárek (javajky) Liška, zajíc a kohout (plošné loutky), Babka Chňapka (maňásky) Princezna Čárypíše (javajky),

1959 Čertův mlýn (javajky; krajská přehlídka v Josefově a zařazení do skup. B pokročilých souborů),

Tři veselé pohádky (Krejčí a kupec - maňásky, Statečný koníček - plošné, Papírová komedie),

Budulínek,

Adámek mezi broučky (javajky),

1960 O veselém hrobaři (javajky),

Ukradený míč (javajky; režie, scénografie, OP Smiřice, KP Česká Třebová, Klicperův Chlumeč 1961, LCH 1961 - pohár MK; hrál se 23x),

1962 O chaloupce z marcipánu (javajky; režie, scénografie; Klicperův Chlumeč 1962;

insp. host LCH 1962),

Veselá medvíďata,

1964 Hrnku, vař! (tyčkové loutky, dětský soubor; režie LCH 1964) a

Ztratil se nám Alík (plošné loutky, dětský soubor; režie; LCH 1964).

J. Merta byl po celou dobu vedoucím souboru, dramaturgem, režisérem, výtvarníkem i technologem. Po prázdninách 1964 však už soubor činnost neobnovil a připravovanou inscenaci Strašidlo nedokončil.

J. Merta se věnoval především fotografování - 1964-1976 externě pro divadlo Drak.

1972 dostal zhlédnutím Kačátka svitavského souboru C na krajské přehlídce v Hradci nový podnět k účasti na amatérském loutkářském dění. Tuto tendenci podpořila i snaha krajské metodičky znovu ho získat do nově vznikajícího poradního sboru (viz).

1978 byl přizván ke spolupráci v loutkářském kroužku ZŠ Štefcova v Hradci Králové-Malšovicích a se souborem PARAVÁNEK, kde uspěl hned s dvěma inscenacemi:

1980 Velká pohádka o řepě - účast (Kaplické divadelní léto 1980 a

1981 Šípková Růženka - postup na Kaplické divadelní léto 1981.

1983 když byl kroužek v ZŠ zrušen, přešel soubor do KDPM, kde pod Mertovým vedením pracoval až do r. 1989.

1980 založil při Sokolu v Malšovicích soubor dospělých ŽÍŽALA, který vytvořil:

1981 Neposedný dům - úprava a režie, marionety a tyčkové loutky; účast LCH 1981, zájezd do Portugalska 1984.

1987-1988 připravil s dvěma vysokoškolačkami inscenaci O smutném kominíčkovi.

Od samého začátku se J. Merta sebevzdělával jak četbou publikací, tak sledováním dalších souborů, od roku 1959 i na LCH.

1958 na konci roku se soubor spřátelil s ředitelem právě vznikajícího

Východočeského loutkového divadla (nyní Drak) Vladimírem (Mirko) Matouškem st., výtvarníkem a řezbářem Františkem Vítkem a hercem Janem Pilařem, kteří J.

Mertovi otevírali nové obzory.

1961-1962 absolvoval prvou dvouletou divadelní lidovou konzervatoř ve VČ kraji,

1962-1963 dvouleté dálkové studium pro výtvarníky při ÚDLUT, vedené Bohumírem Koubkem, a

1981-1982 východočeskou lidovou konzervatoř pro vedoucí dětských kolektivů.

1982-1984 byl členem Klubu autorů vedeného Evou Machkovou při ÚKVČ.

Od 1959 byl členem krajského poradního sboru; činnost přerušil z rodinných důvodů roku 1965.

1974 od března začal zase pracovat v nově ustaveném poradním sboru, v říjnu se stal jeho předsedou a v těžkých dobách mnohdy nahrazoval střídající se metodičky až do r. 1989.

Hned r. 1974 uspořádali krajskou přehlídku v České Třebové, založili přehlídku v Libčanech a

1975 na podzim 1. ročník loutkářské lidové konzervatoře vedené Janem V. Dvořákem.

J. Merta jezdil a jezdí po okresních a krajských přehlídkách i občasných víkendových

seminářích.

1977 byla při KP v České Třebové otevřena větší výstava loutek z celého kraje, doplněná Mertovými fotografiemi.

Od zač. 80. let do poloviny 1. desetiletí 21. st. byl také členem Ústředního poradního sboru resp. Odborné rady pro loutkářství při ÚKVČ/IPOS- ARTAMA Praha.

1958-1964 a 1974-1989 byl členem redakční rady Loutkářského zpravodaje, proměněného později na Mladou scénu.

1992 byl jedním ze zakládajících členů Volného sdružení východočeských divadelníků, od 20. 11. 1993 do 19. 2. 2000 byl jeho předsedou.

V úzké spolupráci s právě vzniklým Impulsem r. 1992 vznikl i časopis VSVD Hromada, v němž je členem redakční rady.

1993 spoluzakládal Společenství pro pěstování divadla pro děti a mládež Dobré divadlo dětem (DDD), do jehož časopisu ČTVRTletník DDD/Divadlo pro děti přispívá.

Pracoval v desítkách porot okresních, krajských i národních přehlídek dětského, loutkového i hereckého divadla - např.:

Kaplické divadelní léto 1982, 1984, 1987,
Loutkářská Chrudim 1991 (předseda), 1992.

Na LCH 1994 vedl seminář Fotografujeme loutkové divadlo - s Ivo Mičkalem.

Je také výborným řezbářem, vyrábějícím repliky miniaturních orlickohorských a králických betlémů.

Jan Merta vytvořil na začátku 60. i 80. let několik pěkných, režijně i výtvarně pozoruhodných inscenací, které ve své době ukazovaly cestu modernímu tvořivému loutkovému divadlu.

Jeho největší zásluhou však je to, co zaséval mezi lidi kolem sebe, především to, co málokdo ocenil, ba vůbec viděl, neboť to všichni považují za samozřejmost, bez níž by však amatérské loutkářství jen zkomíralo a nikdy nedošlo tam, kde dnes je: obětavá práce organizační, v roli neplaceného, ale o to lepšího metodika, citlivého, ale neuhýbavého, názorově pevného porotce a recenzenta, ochotného přijet poradit takofka kdykoli a kamkoli. Jan Merta je představitelem generace, pro niž bylo samozřejmé dělat něco nejen pro sebe, ale pro obecný prospěch.

Pozitivně uváděl loutkářství - včetně amatérského - do povědomí veřejnosti také svými kvalitními fotografiemi; byl vlastně prvním moderním fotografem amatérského loutkového divadla, který záběry nearanžoval do úhledných statických obrázků, nýbrž fotografoval přímo v akci, během představení či zkoušek, a to decentním způsobem, který představení nepoškodil a neudělal z něj jen materiál jeho fotografování, jak to dokáží mnozí fotografové a kameramani mediálního věku.

Pověstná je jeho spolehlivost, serióznost a až úzkostlivá zodpovědnost, obdivuhodná jeho schopnost uchovat si až do úctyhodného věku současný, mladý pohled na loutkové divadlo a pozitivní vidění života. A zůstat dobrým člověkem.

Za svou nezištnou a cennou aktivitu obdržel Odznak Josefa Skupy, medaili za rozvoj československého loutkářství,

1. 5. 2002 Zlatý odznak J. K. Tyla a konečně

3. 7. 2007 na LCH i Cenu Ministra kultury ČR.

Bibliografie:

Autorské práce:

ČASOPISECKÉ:

- * 20. narozeniny literárně dramatického oboru v Jaroměři - Divadelní hromada LIV, podzim 2008, s. 38
- * Blanka Šefrnová - Divadelní hromada XXX, jaro 2001, s. 54
- * Co je amatérské divadlo? - ČTVRTpodzimník DDD 2002
- * Daniela Weissová. Divadelní hromada XVI, 1996, s. 511
- * Daniela Weissová - Divadelní hromada XXXI, léto 2001, s. 46
- * Daniela Weissová a Jaroslav Ipser - Čmukaři OB Modřišice-Turnov, jednoduše: Dáda & Jarda - Divadelní hromada II, 1991, s. 39
- * Dopis od přítele (Mirko Matoušek) - Amatérská scéna 2003, č. 1, s. 30.
- * Dospělí dětem v Havlíčkově Brodě - Amatérská scéna 2002, č. 3, s. 11.
- * In Memoriam Pepy Tejkla (8.7.1952-4.4.2009) - Divadelní hromada LV, jaro 2009, s. 57
- * Jiří Zahálka sedmdesátníkem - Divadelní hromada XXXVII, léto 2003, s. 39
- * Karel Šefrna - Divadelní hromada X, 1994, s. 301
- * Karel Šefrna - Divadelní hromada XXV, 1999, s. 45
- * Lojzík Úpice: Popelka (minirecenze) - ČTVRTpodzimník DDD1994
- * Luděk Richter - Divadelní hromada LIV, podzim 2008, s. 54
- * Michal Drtina - Divadelní hromada XV, 1996, s. 463
- * Miroslav Kužel - Divadelní hromada L, léto 2007, s. 45
- * Miroslav Kužel 22.10.1929-5.11.2008 - Divadelní hromada LIV, podzim 2008, s. 55
- * Modrý kocour v Turnově - Amatérská scéna 1998, č. 1, s. 12.
- * Moje odpověď na zadané otázky - Divadlo pro děti, DDD, léto 2006
- * Moje vědomosti - Divadlo pro děti, DDD, zima 2009
- * Něco málo o Luďku Richterovi a ze života... - Amatérská scéna 2008, č. 6, s. 12.
- * Netradičně a mladě (přehlídka v Úpici) - Amatérská scéna 1997, č. 2, s. 16.
- * Olga Strnadová - Divadelní hromada XXV, 1999, s. 43
- * Paradoxy loutkového divadla - Divadlo pro děti, DDD, jaro 2008
- * Pětačtyřicátníci: Romana Hlubučková, 3.11.1964, Jarka Holasová, 19.9.1964, Petr Záruba, 23.4.1964 - Divadelní hromada LVII, podzim 2009, s. 61
- * Petr Záruba - Divadelní hromada XL, jaro 2004, s. 55
- * Přelet nad loutkářským hnízdem - Amatérská scéna 1993, č. 12, s. 12.
- * Příběh... - ČTVRTpodzimník DDD1998
- * Romana Hlubučková a její dětská činohra - Divadelní hromada LIV, podzim 2008, s. 37
- * Romana Hlubučková - Divadelní hromada XLII, podzim 2004, s. 53
- * Svitavské "Céčko" má nové divadlo - Amatérská scéna 1998, č. 3, s. 26.
- * Turnovský drahokam - Amatérská scéna 2002, č. 2, s. 36.
- * Východočeská krajová přehlídka loutkářských souborů 1996 - Amatérská scéna 1996, č. 3, s. 16.
- * Východočeské loutkářské hody - Amatérská scéna 1998, č. 2, s. 22.
- * Východočeské loutkářské hody - Loutkář 1998, č. 3-4, s. 87-88.
- * ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Napadlo hodně sněhu (minirecenze) - ČTVRTpodzimník DDD 1994

Životopisné

- * RICHTER, Luděk: Heslo pro Databázi ČAD. Rkp. leden 2011.

Související texty

- * CÍSAŘ, Jan: Honza Merta - Divadelní hromada V, 1992, s. 161.
- * CÍSAŘ Jan, LELEK Břetislav, ŠEFRNOVÁ Blanka, ŠEFRNA Karel: Jan Merta - Divadelní hromada XXXV, podzim 2002, s. 44.
- * CÍSAŘOVÁ Mirka: S Honzou Mertou o životě, divadle a snech aneb Odejít či neodejít - Divadelní hromada XIX, 1997, s. 18.
- * EXNAROVÁ Alena: Honza Merta jubuluje - Amatérská scéna 2002, č. 4, s. 30, viz Texty.
- * EXNAROVÁ Alena, ŠEFRNOVÁ Blanka: Jan Merta - Amatérská scéna 2007, č. 4, s. 4.
- * GREGAR Saša: Standing Ovation hommage á Jan Merta - Divadelní hromada L, léto 2007, s. 3.
- * RICHTER, Luděk, 50 Loutkářských Chrudimí - DDD a ARTAMA Praha 2001, s. 71.
- * TEJKL Josef: Jan Merta - Malá podkrovní gratulace pro Honzu Mertu - Divadelní hromada LI, podzim 2007, s. 48.
- * ZAKOPAL Dušan: První nositelé Zlatého odznaku J. K. Tyla - Amatérská scéna 2002, č. 3, s. 39.
- * Blahopřejeme - Jan Merta - Loutkář 2007, č. 4, s. 146
- * Cena ministra kultury v roce 2007 pro Jana Mertu - Divadelní HROMADA IL. - jaro 2007, s. 14-15.

Jaroslava Nohejlová *1924

Datum narození: 8.4.1914

Místo narození: Vysoké Mýto

Datum úmrtí: 2008

Místo úmrtí: Vysoké Mýto

Herečka a režisérka

1931-1952 sehrála množství rozličných rolí v Lidové scéně,
1952-1992 to byl již DS ZK Karosa Vysoké Mýto, kde v roce

1981 se poprvé ujala i režie a od té doby do dneška režírovala (2002) dvacet divadelních představení a většinou si v nich zahrála i menší role. Její poslední režie byly Brouk v hlavě, Mistr ostrého meče, Děti starého mládence a Bejvávalo aneb Loupežníci na Chlumu.

Do amatérského divadla přivedla nesčítelně mladých lidí, z nichž řada divadlu zůstala věrná.

"Režírovat jsem začala až v důchodu... První hra byla Svatba pod deštníky. A pak už to šlo všechno za sebou, ale první hru jsem hrála, to mě bylo asi jedenáct, v pohádce Sůl nad zlato. Překrásné to bylo, byl tam les a trpaslíci, všichni tancovali, nádherná hudba, tenkrát tu totiž bylo i orchestrální sdružení, a v něm vojenští hudebníci, skvěle to představení doprovázeli. Tam jsem hrála poprvé, Kuchaře"...

Hromada 2008, jaro (Saša Gregar) :

Ve věku 94 let zemřela herečka, režisérka, držitelka Zlatého odznaku J. K. Tyla a čestná členka VSVD, paní JAROSLAVA NOHEJLOVÁ z Vysokého Mýta.

Divadlu se věnovala od roku 1931 a v DS ZK Karosa Vysoké Mýto se v roce

1981 poprvé ujala i režie a nastudovala s tímto souborem dvacet divadelních představení, např. Brouk v hlavě, Mistr ostrého meče, Děti starého mládence a Bejvávalo, aneb Loupežníci na Chlumu.

Do amatérského divadla přivedla nesčetně mladých lidí, z nichž řada divadlu zůstala věrná.

Bibliografie:

GREGAR, Saša, in Hromada 2008, jaro.

Skupina amatérských loutkářů SČDO

František Písek *1917

Datum narození: 2.4.1917

Místo narození: Brno

Datum úmrtí: 11.10.2007

Místo úmrtí: Brno

Prošel hudební školou, byl členem orchestru Čs. rozhlasu a později se stal členem Státního divadla v Brně. Učil též na dramatickém oboru LŠU loutkářství.

1947 začal pěstovat loutkové divadlo v LS při Sdružení rodičů a přátel školy v Brně coby režisér a muzikant.

Režíroval všech pět chrudimských inscenací ještě pod loutkovým divadlem MEZ - Vývoj,

polovina jehož členů s ním přešla v roce 1960 do souboru Jitřenka při ZK ROH Zbrojovka Brno.

S Jitřenkou se mu podařilo dalších 25 inscenací (s výjimkou roku 1989 tedy všech), uvedených v průběhu 29 let uvést rovněž na Loutkářských Chrudimích.

Jako umělecký vedoucí stál v čele Jitřenky až do roku 1999.

V roce 1999 předal soubor své dceři.

Po celé své aktivní období v souboru pracoval též s dětským souborem, s nímž provozoval klasické režisérské dětské loutkové divadlo Jitřenka. Dramaturgie a způsob práce s dětmi byla také jednoznačně poznamenaná osobností Františka Písky.

Ve svém působení v Jitřence prosazoval a usiloval o iluzivní loutkové divadlo s dílčími moderními prvky, určené přímo dětem. Jeho nejbližším spolupracovníkem a hlavně iniciátorem nového provedení scény a loutek byl vynikající výtvarník Zdeněk Juřena.

1962 ve spolupráci s ním vznikla jeho nejúspěšnější inscenace Posvícení v Hudlicích, která však paradoxně měla charakter neiluzivního, odkrytého vodění i mluvení a směřovala k starším adresátům.

František Písek byl režisérem s důkladnými technickými znalostmi, pracoval promyšleně a byl typem přesného organizátora.

Od 1961 soubor každoročně se svými inscenacemi vystupoval na festivalech nejen u nás, ale po celé Evropě. Pro české loutkové divadlo to bylo velkou reklamou.

Loutkovému divadlu věnoval snad veškerý svůj volný čas, někdy i na úkor své rodiny.

198x člen poradního orgánu ÚKVV

V roce 1950 byl na první Loutkářské Chrudimi a jezdil na ni ještě ve vysokém věku, alespoň jako divák.

1975 LCH: DLS Jitřenka DK ROH Zbrojovka Brno: A. Mikulka: Zahraju si na pohádky

1975 KDL: DLS Jitřenka DK ROH Zbrojovka Brno: A. Mikulka: Zahraju si na pohádky

1978 LCH: DLS Jitřenka DK ROH Zbrojovka Brno: M. Pavlík: Statečný koníček

1961 v rámci oslav 10. ročníku Loutkářské Chrudimi oceněn čestným Zlatým odznakem Matěje Kopeckého.

2002 mu byl udělen Zlatý odznak J. K. Tyla.

Bibliografie:

PROVAZNÍK, Jaroslav: Děti a loutky. Chrudimské kapitoly moderního dětského divadla. Praha, AMU 2008, s. 85-87.

ČESAL, Miroslav: František Písek (Chrudimské profily). ČsL 1976, č. 4, s. 84-86.

RICHTER, Luděk: 50 loutkářských Chrudimí. Praha, DDD a IPOS 2001, str.46 foto

SLUNEČKO, Petr: 90 let Františka Písky, Amatérská scéna 2007, č. 1, s. 18.

Amatérská scéna 2002, č. 1, s. 23-medailon.

Loutkář 2007, č. 5, s. 194 - zpráva o úmrtí.

TJ OREL

Bohumil Matula *1917

Datum narození: 8.1.1917

Datum úmrtí: 12.9.1995

Vystudoval učitelský ústav a působil na školách na severní Moravě. Jako učitel a člen Orla se věnoval především kulturním aktivitám, recitaci, soutěžení, ochotnickému divadlu, pečoval o začínající talenty.

Po zastavení činnosti Orla v roce 1948 se dále věnoval ochotnickému divadlu.

Byl koncem 60. a poč. 70. let učitelem v Lubině na Novojičínsku, byl tu v 60. a 70. letech aktivním režisérem DS i LS a v tomto regionu byl také organizátorem všech divadelních akcí.

Lubina byla posléze připojena ke Kopřivnici.

Koncem 70. let ve Štramberku založil nejprve soubor mladých, který se zpočátku rekrutoval z žáků 9. tříd. Účast na OP a KP.

Poté režisér souboru Kotouč Štramberk.

Dlouhá léta předsedal okresní sekci pro divadlo a byl členem krajské.

Patřil k zakládajícím členům Svazu českých divadelních ochotníků, dlouhá léta byl členem jeho ústředního výboru a oblastního výboru v Brně. 1989 se účastnil valné hromady SČDO v Praze-Strašnicích.

Byl autorem dvou divadelních her pro mládež a četných článků o divadle v okresním i krajském tisku a v Amatérské scéně.

Na svých četných působištích v Dobré u Frýdku, Fryčovicích, Hukvaldech, Kopřivnici a Štramberku zakládal ochotnické soubory i loutkové scény.

Organizoval divadelní soutěže ve Štramberku, spoluzakládal zde Š. divadelní úterky a v Lubině Lubinské vesno.

Po obnovení Orla v roce 1990 se stal předsedou ústřední kulturní rady, organizoval soutěže Svatováclavská réva a Orelský doušek, připravoval a vedl divadelní dílny, vydával sborníky Svatováclavská réva a Smíšky a slzenky, obnovoval kulturní činnost Orla.

Díky jeho lásce k divadlu se rozběhla divadelní činnost v Orle. Měl podíl na vzniku nových orelských divadelních souborů. Proto současná kulturní rada Orla doporučila udělit vyznamenání za celoživotní práci na poli ochotnického divadla.

Zlatý odznak J. K. Tyla udělen in memoriam 2002.

Bibliografie:

PASTOR, Václav: Mají divadlo rádi. Amatérská scéna 1983, č. 12, s. 17.

AS 1970/7, obálka; 1984/7, s. 22-zpráva

Česká obec sokolská

Václav Shrbený *1924

Datum narození: 22.9.1924

Místo narození: Praha

Datum úmrtí: 10.1.2007

Místo úmrtí: Brandýs nad Labem

Herec a režisér ochotnického divadla v Toušeni a Čelákovících.

Občanským povoláním slévačský mistr.

Od roku 1945 jako výjimečný divadelní talent vystupoval v desítkách rolí v ochotnickém souboru v Toušeni, zejména v režii Josefa Berana.

Od 70. let působil jako stálý host DS Tyl v Čelákovících (při zájezdech vystoupil také na Hronově a v Německu) a jako recitátor v desítkách literárních večerů.

Od roku 1987 se jako hlavní režisér spolu s Miladou Klimentovou zasloužil o obnovení divadelního souboru v Toušeni s mladými herci:

1987 Kašpárek, Honza a zakletá princezna,

1988 Jak byla čertům v pekle zima,

1989 Šíleně prolhaná princezna,

1990 O ševci Ondrovi a komtesce Julince,

1991 O bojácném Floriánkovi.

V původních českých premiérách uvedl na scénu hry Václava Dragouna - Toušeňská růže 1990, 1998, Rudolfské nokturno 1993, 1997 a Voda pro mé růže 1995 a Milana Pavlíka - Čertovo kvítko 1994.

Ve všech vlastních inscenacích také sám hrál. Vynikl v roli Trepifajxla v Dalskabátech hříšné vsi (již v prvním uvedení na amatérské scéně vůbec 1960 a ve vlastní režii 1992) a v pozoruhodně osobitém, civilním pojetí role Rudolfa II. v Rudolfském nokturnu (ve dvou nastudováních).

Se svými inscenacemi pronikl mj. do Kralup nad Vltavou, Mělníka a Prahy.

Obětavou péčí o mladé herce a o technický provoz sokolského divadla se stal uznávaným vzorem, daleko přesahujícím význam regionu.

Roku 1999 byl vyznamenán Čestným uznáním Amatérské divadelní asociace.

2002 mu byl jako prvnímu divadelníku České obce sokolské (na její návrh) udělen Zlatý odznak J.K. Tyla.

2004 v květnu naposledy vystoupil s mladými herci v literárním večeru.

Bibliografie:

M. Pulkrábek: Ještě k Rudolfskému nokturnu, Městské noviny Brandýs n/L - St. Boleslav 1993, č. 16, s. 2.

J. Králík: Jubileum ochotnického divadla v Lázních Toušeni, Tok VI, 1997, č. 11, s. 7.

J. Králík: Václav Shrbený, Příloha k divadelnímu programu Rudolfského nokturna, 14. 21. a 28. 8. 1997.

M. Pulkrábek: Toušeňská růže, TOK VII, 1998, č.7, s. 5. L.

Štorbach: Kulturní komise, TOK VII, 1999, č. 3, s. 1. red: Václav Shrbený, TOK VIII, 1999, č. 5, s. 5,

jv: Divadelníci z Toušeně mají dobré jméno, Polabský týdeník TOK I, 2000, č. 12, s. 5,

L. Loyda: Z historie župy Barákovy, Polabský týdeník TOK I, 2000, č. 21, s 8.

Stanislav Macek *1924

Datum narození: 15.9.1924

Stanislav Macek, absolvent Vyšší průmyslové školy stavitelské v Hradci Králové a Institutu nár. hosp. plánování VŠE v Praze.

Povoláním stavební technik nejdříve při výstavbě Nové Huti v Ostravě-Kunčicích a pak až do odchodu do důchodu jako odborný investiční pracovník Vagonky Studénka.

Celoživotní zálibou je amatérské divadlo v celém jeho širokém záběru – herec, režisér, dramaturg, scénograf, funkcionář v divadelních seskupeních.

Od 90. let 20. století posledních letech se zabývá regionální historií amatérského divadla v okrese Nový Jičín.

Dlouholetý režisér ochotnického souboru 2a3 ve Studénce, scénograf, porotce, učitel dramatického oboru ZUŠ Studénka, autor publikace Malý divadelní slovník naučný.

Patří k organizátorům krajské přehlídky Studenecký Harlekýn.

Spoluzakladatel Divadelního centra Podbeskydí a jeho sekretář po celou dobu

existence DCP, kronikář ochotnického hnutí na Novojičínsku.
Spolupracovník na Místopisu českého amatérského divadla.

Největší zásluhou Stanislava Macka na úseku ochotnického divadla je, že se ve Studénce stále hraje již 116 let.
Zlatý odznak J.K. Tyla udělen SČDO 2002.

Bibliografie:

ZAKOPAL, Dušan: 80 let Standy Macka. AS 2004, č. 5, s. 49 (+ foto).

Související Texty

- [Krulikovský, Jan - Frýdecko-místecký jubilant \(60\); čl. Macek, Stanislav in AS 2002, č. 1, s. 24 - 25,](#)
- [Ostrava-Poruba, Dospělí dětem. Stanislav Macek, AS 2003, č. 3, s. 42 - 43](#)